

NAGY GÁSPÁR

Fehér doboz

Farkas Árpádnak

A fehér dobozban egy fenyőtoboz. Karácsonyi rendjel, kitüntetés, ha vágya ilyesmire. A tobozt talán a Michigan-tó partján, talán egy közelebbi erdőben posztoló zöld óriás zuhintotta alá. Hibátlan és hatalmas pikkelyekkel. Amíg egyet alszunk – és „a Hadisten is beléalszik!” –, egyet fordul ez a Föld nevű korong, az önkényes tú-karcolat a pikkelyen olvashatóan áttűnik:

A SZIVÁRGÁSBAN / EGYSZER MAJD ARCOM IS ELKÉSZÜL.

Az Úr 1991. esztendejében, amikor gyűjteményes és válogatott álmai fehér borítójú könyvben, majd fekete lemezen – nagyon illett volna a fehér lemez! – jelentek meg a Püski Kiadó és a Hungaroton figyelméből.

A verseímekek eszement játékát, verssorrá épülését a könyv és lemez külön-külön, s ikerként is, mintha megáhitaná, elirigyelné. Mert drámaiságuk egymás közelében kétségtelenül megnő. Az olvasottra ráfelel a kívül hangzó; a költő hangján szóló pedig megtelik csupa belső titokkal. Épül a vers mögötti vers, a jambus mögötti „lélegző eleven-ség”. Nem is illendő magyarázni.

A némulatból föltámasztott szavak: az ítélet, a méltóság és a várakozás szavai. De nem konkrétságukban nevezzük így őket, hanem a dikció okán, melyben lüktetés és ritmus ölelkezik hangzók különös ízeivel. Szétválogatásuk szinte versenként mutat izgalmas tablót. Ez külön is figyelemre méltó teljesítmény, hiszen avatott és megihletett, invencióban nem szükölködő versmondók után – így Illyés Kinga és Balázs Éva után – vállalkozik versei megidézésére. Egyszerűen, tisztán. A gondolatra rászövődik az élő forma, s a világos tagolások, hangsúlyok alapján a hallgató akár pontosan – nyomdakészen – papírra jegyezhetné kedvenceit.

De alighanem a lényegtől még messzire vagyunk.

Sprinterok és szökellő művészek táborában, a líra könnyűatlétái között, ugyancsak ámulatot és riadalmat kelthet az, aki súlyokkal próbál futni, vállára véve ezt-azt. Vagy nehéz terhekkel ég felé mutatni. Maradék és maradéklázakat cipelni. Lázakat? A többiek lázát, a mások vacogását? És már az első, ifjonti olimpiászok után a fényesen komorló „bűnjelre” rátette kezét Valaki. Az ilyen „bűnjeleket” sietősen vagy éppen vétkes lustasággal, de – lefoglalja az Idő. Így aztán még nehezebb lesz a cipelni való. A vizslató és irigy tekintetek előtt lehetne az erőlködést mímelő s kacagtató zsákbanfutás a menekülés útja a *Jegenyekörös* ég alatt.

Ürügyek akadnának bőven a mindent kioldó, mállasztó *szivárgásban*. Az elgyöngülés foltjai az újszerűen amnéziás tudatban. És a csiganyállal satírozó percnyi poétikákban.

A betegség vírusfertőzőttjei most tápáskodnak keserű tapasztalatokkal a szélesre nyílt régióban. Az Északi-tenger és az Adria között. Népek és egykori talantumos írástudók keresik önmagukat. S egymás kapcsolatát. A kényszerűségből (is) vállalt utak helyett a lényegit, a sajátosat. A széles internacionalista sztrádákat levegőbe röpítette az ezredvégi történelem. De sok helyütt még a hajdani ösvény nyoma se látszik.

És az Időnek angyalai alásuhognak, mint az eszméltető fényesség hírnökei. Dörgöljük csak szemünket! „A Csodákat – mégis – rendben megjelentik”. Ez maga a legnagyobb csoda. Nem vakulunk, csak ébredünk, ádventi ébredéssel a mély álomból, mert „ezeréves, barlangfényű szókkal” költő. Költő: fejét méltósággal fölvető úr és szolgálatot

vállaló munkás egyszerre. Úr a *szivárgáson*. A *szivárgásban* tette. Aki egy *szószaporító korban* mert hallgatni is. S ha félt, hát mert *bátran félni*, de közben a dúdolást, a lázat csitítót nem bízta másra. A gondok és lázak regiszterén vacogva játszott, miközben a világ cintányért csapdosott az erdélyi „suvadásos dombok” fölött, között: „ahol sírok a bóják”.

Mondhatja szelíd daccal, magabízón: *Egyszer majd arcom is elkészül* a pontot megfutamítva. Mondhatja a *Temetődombon* lobogó gyertyafényben, s az erdő esőtávéban arcát megremegve látón. Kész már eleitől fogva az arc. Készül a Messzeség átsajgó ablakai alatt dúdoló szókra, havazásra.

Majd dől a hó ismét és nagyon. Ezt jósolják a jósolni tudó lények: bogarak, fák, vadludak és az egycsontúvá fagyott remeték a Keleti-Kárpátokból. Megannyi önkéntes szeizmográf. Hírnökei a küszöb előtt várakozó Nagyidőnek, amikor a „szederinda sírásától... felébrednek a kések”. És a fehér doboz átkél a határon. Mert a vámosok is kedvelik a fenyőillatot. Aztán odébb, a Kárpát-kanyarban föl pattintja egy gyöngye szélfüvellt: havazás lesz abból is, minden külön értesítés helyett.